

Философски факултет

Фонд научни изследвания

2022 година

Тема: Достъпност на информационни е-услуги на регионалните библиотеки

Вид на проекта: тематичен проект

Ръководител: проф. дн Оля Харизанова

Философски факултет

Избраната тема е нова и към момента на изпълнение на проекта данни за достъпността на информационните е-услуги на регионалните библиотеки у нас няма.

Основната цел на проекта беше да се проучи и разкрие нивото на развитост и достъпност на информационните е-услуги на българските регионални библиотеки чрез прилагане на елементи от методологията за наблюдение и проверки на достъпността на Държавната агенция „Електронно управление“. По-конкретно, чрез апробиране на метода на опростеното наблюдение да се установи достъпността на услугите (пригодност за възприемане, пригодност за използване, разбираемост и устойчивост), а чрез апробиране на метода на задълбоченото наблюдение да се установят затрудненията при използване на достъпни сайтове от хора със специфични потребности. В резултат на апробирането на двата метода на теоретично ниво се очакваше да се достигне до набор от индикатори, които да позволят периодично наблюдение на е-услугите на регионалните библиотеки в съответствие с хармонизирания европейски стандарт EN 301 549 V2.1.2 (2018-08) Accessibility requirements for ICT products and services, а на практическо ниво да се достигне до инструментариум за периодично наблюдение на регионалните библиотеки по проблема.

В резултат на изпълнението на проекта посочената по-горе цел е постигната, задачите са изпълнени и вече е налична база от данни за достъпността на е-услугите на регионалните библиотеки за 2022 г.

По време на изпълнение на проекта беше разработен набор от индикатори за периодично проучване на развитост и достъпност на информационните е-услуги на българските регионални библиотеки в съответствие с хармонизирания европейски стандарт EN 301 549 V2.1.2 (2018-08) Accessibility requirements for ICT products and services, както и наблюдение на сайтовете на регионалните библиотеки относно достъпността им за хора със специфични потребности. Разработени са две карти за наблюдение: (1) карта за наблюдение онлайн на уеб сайтове на библиотеки и (2) карта за наблюдение в регионалните библиотеки („на място“). В допълнение, разработени са текстове за колективна монография по темата (на български и английски език), отпечатването на която е планирано за м. март 2023 г

Изпълнение на дейностите по проекта съгласно работната програма

За изпълнение на проекта бяха планирани следните дейности:

1. Критичен анализ на методологията за наблюдение и проверки на достъпността на Държавната агенция „Електронно управление“.
2. Привеждане на метода на опростеното наблюдение в подходящ вид за прилагане към регионални библиотеки.

3. Привеждане на метода на задълбоченото наблюдение в подходящ вид за прилагане към регионални библиотеки.
4. Разработване на карти за провеждане на наблюдение: (а) Осъществяване на пилотно наблюдение „на място“ в регионални библиотеки, с цел апробиране на изследователския инструментариум. (б) Провеждане на онлайн наблюдение (сайтове на 27-те регионални библиотеки).
5. Обобщаване и обработка на получените резултати от наблюдението.
6. Оценка на пригодността на методологията за наблюдение и проверки на достъпността на Държавната агенция „Електронно управление“ за регионалните библиотеки.
7. Моделиране на база от данни с резултати от изследването (индикатори, данни).
8. Изготвяне на заключителен отчет за постигнатите от изследването резултати.
9. Заключителен отчет.

Обобщение на постигнатите научни резултати от проекта

Постигнатите резултати за периода на изпълнение на проекта (шест месеца; май–ноември 2022 г.) са следните:

- Направен е критичен анализ на методологията за наблюдение и проверки на достъпността на Държавната агенция „Електронно управление“.
 - Разработена е методика за периодично наблюдение на сайтовете на регионалните библиотеки, създадена в резултат на преглед и привеждане на метода на опростеното наблюдение и метода на задълбоченото наблюдение в подходящ вид за прилагане към тези сайтове.
 - Разработени две карти за провеждане на наблюдение, които да се използват при: (а) наблюдение „на място“ в регионални библиотеки; (б) провеждане на онлайн наблюдение в 27-те регионални библиотеки у нас.
 - Провеждане на две теренни проучвания: (а) „на място“ в 10 регионални библиотеки, с цел апробиране на изследователския инструментариум; (б) онлайн наблюдение на 27-те уеб сайта на регионалните библиотеки.
 - Създадена е база от данни с резултатите от онлайн изследването (данни за 2022 г.).
 - Получените резултати са обработени: (1) от онлайн наблюдението чрез статистическия пакет SPSS, а (2) от наблюдението „на място“ чрез качествени методи след проведени 10 интервюта с директори на регионални библиотеки.
 - Анализ на постигнатите от изследването резултати („на място“ и онлайн).
 - Оценка на пригодността на методологията за наблюдение и проверки на достъпността на Държавната агенция „Електронно управление“ за сайтовете на регионалните библиотеки.
- Поради актуалността на темата и това, че проведеното проучване е първо по рода си у нас, членовете на екипа взеха решение да се издаде колективна монография и тя да се публикува на два езика. В тази връзка още през август 2022 г. започна подготовка на текстове, като те вече са преведени и на английски език. В процес е оформянето на колективния труд, научната му редакция и предаване за отпечатване.

Ефекти от изпълнението на проекта

Участие в национална конференция с доклад или постерно научно съобщение

В периода на изпълнение на проекта членове на екипа участваха в общо 4 конференции на национално ниво. По-конкретно, по време на изпълнението на проекта членове на екипа взеха участие в следните конференции:

1. Доц. д-р Елица Лозанова-Белчева, XXXII Национална конференция на ББИА „Библиотеки, медии, социални мрежи – практики и резултати“, 7-8.07.2022, гр. Шумен, тема на доклада „Развитие на медийна и информационна грамотност в библиотеките чрез отворени образователни практики“.
2. Доц. д-р Елица Лозанова-Белчева, Втора регионална конференция „Библиотечното дело в Бургаския край“, 1.11.2022 г., гр. Бургас, тема на доклада „Информационна грамотност в дигиталната ера“.
3. проф. дфн Оля Харизанова, Научна конференция „Краезнанието – традиции, съвременност, перспективност“, 20.10.2022, Столична библиотека, тема на доклада „Иновативни подходи за популяризиране на краезнанието“
4. проф. дфн Оля Харизанова, Годишна конференция на Институтът за социални и синдикални изследвания „Труд, жизнен стандарт и социална стратификация: тенденции и предизвикателства“, 28.06.2022 г., тема на доклада „Нагласи и оценки на гражданите за достъпността на електронните услуги в България“.

Както вече беше посочено по-горе, в процес на подготовка е двуезична колективна монография по темата на проекта